

MAGYARÁG

Proprietar: „Prima” S. A. inreg. la Trib.
Bihor Fsoc. 1798—1938

Administrator delegat și girant responsabil
Văduva lui PASZTOR EDE

Fondator: PASZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr Zoltán Eugen

Inregistrat în registrul Publicațiilor: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938, Ordonanța No. 15—1933. Redacția și admin. Oradea-Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Meghalt Hlinka, a tótok vezére

Halála után pártszakadástól tartanak hívei

Prágából jelentik: Ma délbén meghalt Kassán, Rózsá-hegyi lakásán Hlinka páter, a „szlovák nép párt” vezére. Ágya körül utolsó pillanatáig hívei tartózkodtak. Hlinka páter politikai szerepe főleg az impérium változás után kapott jelentőséget. Önállóságot követelt a tótok számára, eleinte a Csehszlovák államon belül, később azonban egyre inkább elragadtatta magát és főleg erős külföldi befolyásra, a Csehszlovák állam szuverenitását harcai során figyelmen kívül hagyta. Emiatt cseh körökben hazaárulónak tekintették. Életének tragikuma éppen az, hogy nem ismerte fel, hogy harcában most már ellentétbe került a csehszlovák állam eszméjével, mit éppen a nemzeti autonómia jelszavával kezdtek ki. Ezen a ponton nem tudott megállni és nem ismerte fel világosan, hogy a történelmi pillanat ellentmondásában éppen az elnyomó államok malmára hajtja a vizet s nemzeti-ségi harcában a demokratikus kibontakozás lehetőségével kerül szembe.

Nem értette meg, hogy a Csehszlovák állam, noha hibázott is a múltban, most a demokrácia eszme tömör vára, melynek szilárdságát méltányos megértéssel kell megerősíteni. Hlinka összezavarta a tót szabadság és a környező totális államok törekvéseit, ezért mozgalmát, noha szabadság jelszavakkal volt is felfűzve, mégis a reakciót szolgálta. Ez a tisztázatlan politika mélyen megérzett pártján is, mely természetesen két részre szakadt: a tulzó nacionalista és a demokrata részre. Haláláig személyének tekintélye összetartotta a két részt, kérdés azonban, mit hord magában a jövő.

Egyelőre nem töltik be az elnöki tisztséget

A „Havas” ügynökség jelentése szerint Hlinka politikai végrendeletét hagyott hátra. A párt vezérő bizottsága úgy látja, hogy a végrendelet közzététele pártszakadást vonna maga után. Ismeretes, hogy a Hlinka páter vezetése alatt álló pártban két irányzat ural-

kodott: mérsékelt és radikális irány. A mérsékelt irány vezetője Tizo Iosif 50 éves apát, a párt alelnöke, a radikális irány képviselője Carel Sidor a párt 38 éves politikai igazgatója, a „Slovak” című lap főszerkesztője mögé sorakoznak. A szakadás elkerülése végett

a párt elnöksége úgy határozott, hogy a párt elnöki tisztségét nem töltik be. A pártot — mint az utóbbi két évben — a következő hat tagból álló igazgató tanács fogja vezetni: Carel Sidor, Josif Tizo, Iosif Sival, Martiss Sokol, Mederly és Ruday.

Nyugtalanság Londonban Horthy magyar kormányzó németországi útja miatt

London, aug. 17. Angol lapok jelentései szerint az angol fővárosban bizonyos nyugtalan sággal várják Horthy magyar kormányzó, Imrédy magyar miniszterelnök és Kánya külügy-miniszter berlini látogatását. Londonban tartanak attól,

hogy a magyar államférfiak ígéretei következtében kénytelenek lesznek olyan megállapodásokat elfogadni, amelyek Magyarország sorsát véglegesen a német birodalomhoz kapcsolják és Magyarországot a német ipar és kereskedelem

hatáskörébe vonják. Egyes körökben azt hiszik, hogy a magyar államférfiak ajánlatot kapnak Németországban a német-magyar vámunióra, vagy esetleg arra, hogy résztvegyenek Csehszlovákia gazdasági meggyöngyítésében.

Az angol közvélemény gr. Bethlen István mellett

London, aug. 17. Jól értesült körökben úgy tudják, hogy gróf Bethlen István volt magyar miniszterelnök legutóbbi londoni útja kölcsöntárgyalásokkal áll összefüggésben.

Bethlen gróf aziránt érdekelt, hogy hajlandó lenne e Anglia Törökország példájára Magyarországnak is pénzügyi támogatást nyújtani. Ennek ré-

vén Magyarország függetleníthetné külpolitikáját és megszabadulhatna Németország gazdasági nyomásától. A Star című lap értesülése szerint angol kormánykörök Bethlen grófnak azt a választ adták, hogy mielőtt Magyarország pénzügyi segítséget remélhet Angliától, meg kell hogy egyezzen a kisanterítál.

A lap szerint egyébként Angliában gróf Bethlen Istvánt tartják az egyetlen liberális és nemzetiszocialista ellenes magyar politikusként.

Időjárás

Az erős esőzés csökken. Lassu felmelegedés várható.

Innitzer nem vesz részt a fuldai értekezleten

London, aug. 17. A Daily Telegraph jelenti Bécsből: Innitzer bíboros az osztrák püspökök nevében visszautasította a fuldai értekezletre való meghívást. Innitzer közölte, hogy az osztrák püspökök nem vesznek részt a német püspökök gyűlésén, hanem a salzburgi ünnepek után külön értekezletet tartanak. Ausztria katolikus lakossága feszült érdeklődéssel várja a fuldai értekezlet után kiadandó pástorlevelet.

Az osztrák püspökök passzív magatartása és a nemzeti szocialista hatóságok egyházellenes intézkedései egyre nagyobb elkeseredést váltanak ki az osztrák katolikus hívők sorában.

Sigemitsu újabb tiltakozása Litvinovnál

A távolkeleti helyzetet újból a viszályok lehetősége zavarja. A japán külügyi hivatal legutóbbi közleménye szerint Sigemitsu moszkvai japán nagykövet újból kénytelen volt tiltakozó jegyzéket nyújtani át Litvinov szovjet külügyi népbiztosnak, mivel Litvinov azt állította, hogy japán osztagok az ellenségeskedések megszüntetése után megsértették a megegyezést és megszállták a Csangkufengtől északra levő magaslatot.

Sigemitsu, az állítást valótlanságnak minősítette és visszautasította. Kijelentette, hogy a szovjet-japán vegyes bizottság vizsgálata éppen azt igazolta, hogy a megállapodás ellenére a szovjet csapatok közelítették meg helyenként öt méterre a japán állásokat és ott lövészárkokat építettek.

Általános támadás Hankau ellen.

Tokió, aug. 17. A Domei távirati iroda jelentése szerint a japánok Hankau ellen közeléből megindítják az általános támadást. A japán kormány tagjai kedden újból minisztertanácsot tartottak és az egész ország anyagi és erkölcsi tartalékainak teljes mozgósítására vonatkozó intézkedéseket tettek, hogy a kirai hadjáratot minél gyorsabban befejezhessék.

Akik Távolkelet sorsát kezükben tartják

Négy férfi intézi a távolkeleti politikát

A Szovjet-Mandzsú határon háború volt. A diplomáciai erőfeszítés után most a krónikás lép elő s néhány figurát megrögzít a történelem mozgó filmszalagján. Három figurát, akik kezükben tartották a világ sorsát.

Az egyik orosz:

Az egyik legenda szerint a waterlooi Blücher leszármazottja és a néhai német császári gárda tisztje Blücher marsall, a távolkeleti orosz haderő főparancsnoka. A másik legenda szerint egy orosz tébornok fia, akit 1905-ben agyonlőttek a japánok.

A valóságban egy földhözragadt, nyomorgó muzsik fiaként született 1839-ben, most 49 éves. Mindössze hat hétfig járt iskolába, eredetileg tehát analfabéta volt. A muzsik, mielőtt éhenhalt volna Jaroslavban, egész családjával Szentpétervárra gyalogolt, ahol a hétéves Wasszili Konstantinovic Blücher kifizetői lett egy áruraktárban, majd tanoncnak vették fel a „Francia-Belga Acélüzem”-nél. Mikor a gyári kürtő este a munka végét jelezte, az éhbérrel fizetett és kifacsart orosz munkások a „csáynaja”-ba a teaházba mentek. A tanonc itt hallotta az első forradalmi beszédet: tanulni kezd, éveken és éjszakákon át olvas, végül a mozgalom legkitűnőbb autodidakája.

1910-ben beszédet tart a pétervári vasúti műhely munkásai előtt, mire azok szírájba lépnek. Blüher 2 évi és 3 hónapi börtönre ítélik. Ez a forradalmi keresztelődje. A cella esztendei alatt elméletet dolgoz ki arról, Szibériából kell megdönteni. „Szibériai paraszt és munkásközársaság!” — ez a jelszava.

A szibériai köztársaságról szóló álmok és a japán veszély felismerése felgyújtják szenvedélyét s arra bírják, hogy katonának képezze ki magát. Ráveti magát a könyvekre s végül szakértő lesz: jobban ismeri a szibériai teherlehetőségeket, mint Hindenburg ismerte a Mazuri mozarakat. A háború alatt közkapta, de 1917-ben, a forradalomkor már az urali vörös haderő élére kerül. Gyalogból egyszerre tábornok!

Ezután a legcsudálatosabb katonai pályafutás következik. 1918-ban széjjelszórja Dutovnak, a kozák generálisnak csapatait. Egy évvel később megveri Kolcsak fehér hadseregét. Napoleonként vezényelve a katonáit Szibéria hőmezőségein, 40 fokos hidegben. Eladdig a szovjet mereven elvetette a kitüntetések rendszerét. Blü-

cherért Lenin és Trotskij közös elhatározással megalapítják a Vörös Csillag-rendet, amelynek a néhai kifizető az első lovagja. Miután tönkrementi Wrangelt és Kufjepovot is még kétszer megkapja ugyan ezt a kitüntetést.

A két japán:

1. Japán éppen 2600 éves. — Ennyi ideje annak, hogy Amaterasu istennő megformálta az istenek módján, Felkelő Nap Birodalmát. Tudvalevő, hogy ez a birodalom rengeteg darabból tevődik össze. Babra munka volt tehát s így nem csudálható, hogy Amaterasu segítséget vett maga mellé, öt rangban alacsonyabb isten székelyében.

Egy anakronista.

— Éljen Togó tábornok!

Ez öt közül az egyik az ősapja Konoye hercegnek, Japán miniszterelnökének, akit tehát így az első havi fix-szel díjazott, a mikádónak felelős felisten.

Amaterasu istennő és az alárendelt isten őse Amerikában, a Princetoni egyetemen fejezte be tanulmányait. Ennek megfelelőleg szabadelvű és pacifista hajlandósága, de — drámai és teheteften figura — már csak méla báb az események sodrában.

2. Kinniki Hoissa a neve annak a tábornoknak, aki Blücherrel szemben áll a Távolkelefen. A cselnek, amellyel annakidején az orosz marsallt kitudták a kantoni kormány tanácsadói tisztjéből, ő volt a

szerzője. Tehát személyi ellenségek is.

Hoissa a japán katonapárti szibériai szakértője. Amíg Japán nem ur Vladivosztok felett, addig ázsiai terveit nem valósíthatja meg! ez a devizája. S mivel Vladivosztok kulcsa a Tsankufeng-domb, — munkához lát. Két parlamentert küld Blücherhez egy ma-

A második orosz:

Simloff kapitány, akinek a nevét a nyilvánosság még alig ismeri, talán a legjelentősebb figurája az orosz-japán színjátéknak. Koreából származik s eredeti neve Boshoku volt.

50.000 YEN JUTALOM

annak, aki Wladimir Boshoku volt kapitányt, a szovjet kémét hatósági kézre juttatja!

Ilyen plakátokkal van tele Japán és Korea minden városa. A sárga hatóságok hosszú évek óta valóságos hajtvadászatot tartanak a japán vezérkar egykori tisztje után, akit a tokiói újságok „A Felkelő Nap Birodalma első számú közellensége” néven emlegetnek. S noha a kapitány távolról sem ijedezik, hol a mandzsukói, hol a koreai, hol a tokiói katonai góckban tűnve fel, eddig elfoghatatlannak bizonyult. A japán fővárosban legutóbb le is fényképezte egy gyanúllan amatőr: Simloff a Felkelő Nap hadseregének ezredesi egyenruhájában a postaigazgatóságban a vezérkar nevében bizonyos utasításokat adott ki és bizonyos információkat szerzett be.

A kapitány családja a koreai előkelő ősakosságnak ahhoz a rétegéhez tartozott, amely beletörődött a japán uralomba és nemzeti programnak a Tokióval való együttműködést fogadta el. Ennek megfelelőleg a fiatal Boshokut a yokohamai tisztiiskolába küldötte. Évfolyamának legkitűnőbb tisztje volt a koreai, aki rövidesen a vezérkarhoz került. Ki kételkedhetett volna abban, hogy a koreai és japán ősnemesség annyira közös és kifizetődő imperializmusának ragyogó vitéze lesz?

Egy napon — cherchez la femme! — Boshoku vezérkari tisztet arculvágta egy társa. Ez a tiszt japán volt, még pedig „samuráj”, érinthetetlen sárga főnemes. Az ütést zsebre kellett tenni. De e viszonzhatatlan csapáson keresztül Boshoku koreai öntudata felébredt. Csakhamar az egyik japánel-

gánlevéllel. Ultimátum, hogy a marsall vonja vissza csapatait. Ultimátum, függetlenül Tokiótól s a legmézédesebb formában. Így kezdődik:

— Mélyen tisztelt és szeretett kitűnő Marsallom!

Halk és szinte álmódzó ez a katonai kényur, akit az orosz lapok „udvarias tömeggyilkos”-ként emlegetnek. A legkönyörtelenebb japán militarista Hoissa, aki a levél elküldésének éjszakáján ötezer emberét rohamra küldötte a Tsankufeng ellen s megindította azt az áradatot, amely már ma is — pedig még békét írunk — hullahegyekkel borítja a Távolkeletet, holnap pedig talán már mind az öt világrészt.

lenes, hazafias, Korea önállóságáért küzdő titkos szervezeti tagja. Itt összeakad az orosz propaganda egyik emberével. Ez megnyeri Boshoku kapitányt és kiadja az utasítást: — Vissza, minden háborgás nélkül a vezérkarba... Japán ellen ott lehet igazán dolgozni!

Három év alatt Boshoku a japán nagyvezérkar összes terveit leszállította Blüchernek. Ezek között a híres „C. 706” jelzésű aktát is, amely Vladivosztok megrohanásának és bevételének terveit tartalmazta. Ez a terv a japán vezérkar „chef d'oeuvre”-je volt, minden katonai tudomány és fantázia teteje.

Blücher nekilátott Vladivosztok megerősítésének s me ez a szibériai kulcspont megvihataflan már. Boshoku kettős szerepe lelepleződött: most Simloff kapitány néven a távolkeleti orosz vezérkar legjelentősebb embere s az orosz kémszolgálat feje. Egyaránt bizalmasa Sztalinnak és Blüchernek ez a szervezői zseni, aki pénzzel, a japán forradalmi rétegekkel és a koreai patriótákkal, szinte misztikusan ügyeskedve, rajtatartja a kezét a Felkelő Nap Birodalmának pulzusán.

Egy pofon miatt...

„Gratuláló tolvaj” kifosztotta a vőlegényt

Budapest, aug. 17. Tegnap délelőtt tartotta esküvőjét Klein László gépmester a Bethlen téri templomban. A szertartás után a rokonok és jó ismerősök fogták közre a fiatal párt és gratuláltak nekik.

Különösen egy magastermetű, nagybajuszu uriember — akit Klein felesége rokonának tartott — ölegette szívélyesen az ujdonsült férjet. Felőráva később Klein észrevette, hogy úgynevezett „gratuláló tolvaj” nak esett áldozatul: pénztárcáját, óráját és cigarettatárcáját kilopták a zsebéből.

Megverték az uccán a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárát

Budapest, augusztus 16. Válságnapra virradó éjszaka brutális támadás, durva inzultus érte vitéz Makay Miklós kereskedelmi és iparkamarai titkárt, az országosnévű író és költőt, aki az egyik kiváló tagja az „Országutja” köré csoportosult haladó szellemű fiatal magyar írói gárdának.

Vitéz Makay Miklós társaságával moziból tartott hazafelé. A társaság egyik hölgytagját kísérte haza a Koháry-uccán végig a Lipót-körut felé. Az éjszaka sötétjében az egyik uccaserkon hirtelen két férfi termett előttük, reprodukálhatatlan kifejezésekkel illették vitéz Makay Miklóst és a társaságában levő hölgyet. Hangoosan zsidóztak, majd pedig lökdösni kezdték a botrányt kikerülni akaró író.

Vitéz Makay Miklós ekkor előre küldte a hölgyet, maga pedig szembe fordult a kötekedő ismeretlen férfakkal.

— Én vitéz Makay Miklós vagyok, frontarcos és keresztény, 1600 óta magyar nemes, kikérem magamnak, hogy az uccán inzultáljanak, azonnal takarodjanak, vagy rendőrt hívlak.

A két támadó erre még hangosabban folytatta a zsidózást. A lármára rendőr került elő, igazoltatta a társaság tagjait, ezután elmélt. Makay most tovább sietett a Lipót-körut felé és az egyik Koháry-uccai ház kapuján becsengetett, itt lakott ugyanis a hölgy, akit haza akart kísérni. Erre az éjszakai támadók ismét megfordultak, odaszaladtak a kapuhoz és újra reprodukálhatatlan szavakkal illették a kamarai titkárt és a társaságában levő hölgyet.

Ezután pillanatok alatt zajlottak le az események, Makay védően a hölgy elé állt, de a következő pillanatban hatalmas ütés érte. Az egyik támadó valami tompa tárggyal homlokra sújtotta. Makay erőteljesen védekezett, knock-

outolta a verekedést kezdő embert, ugyanakkor azonban a másik hátulról ütötte fejbe. Vad küzdelem támadt, ketten harcoltak egy ellen.

Időközben a házmesterné kijött kaput nyitni, de segíteni nem tudott, segítségért kiáltott

A nagy zajra és lármára az igazságügyminisztérium előtt szolgálatot teljesítő rendőrök érkeztek futólépésben a Koháry-uccai kapuhoz és ártalmatlanná tették vitéz Makay támadóit, akiket azonban a rendőrségről elbocsátottak.

Letartóztatták a csernovici „Fekete kéz” vezérét

A hatóságok leleplezték a csernovici „Fekete kéz” banda tagjait. A banda néhány nap óta valóságos terror alatt tartotta a lakosságot. Állandóan zsaroló levelekkel üldözték a

gazdag embereket és agyonlövessel fenyegették meg őket arra az esetre, ha nem tesznek meghatározott összeget a banditák által kijelölt helyre. A rendőrség hosszas nyomozás

után megállapította, hogy a banda vezére Leonti Coltun Mihailcea községbeli férfi. Letartóztatása után beismerő vallomást tett és megnevezte cinkostársait.

Közeledik a kenderszedés ideje

Gazdag és növénydus országunkban más textilnövényekhez hasonlóan jelentős kenderültetvények vannak. A kenderáztatásból erednek a fonalak, amelyekből a falusi nők a gazdag himzésű ingeket és fehérneműket elkészítik. A textilnövények termelésének elősegítése érdekében néhány fontos tanácsot akarunk adni.

A szövés céljából termelt kendert akkor kell leszedni, amikor a virágzás befejeződik, az alsó levelek kezdenek megsárgulni és a növény — ha megrázzuk — sárga port szór ki. A kender leszedése úgy történik, hogy a növényt minél alacsonyabban kell levágni, kaszával vagy sarlóval. Lehet letörni is, de akkor a gyökeret baltával kell kivágni áztatás előtt. A levágás után a kendert össze nem kötözött csomókban ki kell tenni száradni a mezőre 2—3 napig. Ha megszáradt összekötözzük felül és alul nem vastagabb csomókba, mint amennyi a két kézbe elfér. A kenderkötegeket ezután lábon hagyják száradni. Most szedik le a nyári kendert, az ugyne-

vezett „férfi-növényeket” is. Csak akkor szabad leszedni, ha a kender tábla ritka és vigyázni kell, nehogy a nőmű növényeket is kitépjük, amely magvat ad. Száritása ugyanugy történik, mint a másikatja kendernél.

Az áztatást meleg időben kell elvégezni, mert így rövi-

debb ideig tart, gyorsabban szárad és még az őszi esők beállta előtt kész lehetünk vele. Áztatás céljára folyó, tó- vagy forrásvizet használunk, úgy hogy árkot ásunk és minden egyes áztatás után kicseréljük a vizet. Ne áztassunk kendert halban gazdag folyókban és forrásokban vagy olyanokban, amelyekben állatok fürödnek, mert a kenderből kikerülő mérgező anyagok ártalmasak az állatokra és halakra.

A „Condor” új rekordot csinált: 20 óra alatt repült vissza Newyorkból Berlinbe

Berlinből jelentik: A Condor óriásrepülő vasárnap délelőtt vizs szaérkezett amerikai utjáról Berlinbe. A Condor a Newyork és Berlin közötti utat 20 óra alatt, tehát újabb rekordteljesítménnyel tette meg. Berlin lelkesedéssel fogadta a Condor repülőit. A repülők hazáig vezető ut két oldalán feketéltet a tömeg, amely viharosan elvette őket. Henke kapitány elmordotta az újságíróknak, hogy ezzel a géppel magától értetődőnek tartották, hogy az ut csakis simán folyhat le.

A berlin—newyork—berlini repülés a „Condor”-ral ugyanugy ment végbe, mint bármilyen európai menetrendszerű repülőut. Egész úton állandóan kétezer méternél magasabban repültek. Visszafelé a rossz idő miatt igen gyakran még magasabbra emelkedtek. Lent az óceánon még a legnagyobb luxushajókat is ide-oda dobálta a felkavart tenger, ők azonban fent a magasban nyilegyenesen repültek 360 kilométeres óránkénti átlagsebességgel. Az ut egyáltalán nem volt megterhelő.

Leszúrtak a soroksári bucsun egy földbirtokost

Tegnap este a soroksári bucsun, a sátorok között haladt végig Pessl Antal soroksári földbirtokos. A közeli korcsmából hangoskodó, duhaj társaság jött ki. A társaság néhány tagja összeveszett egymással és verekedni kezdtek. Néhányan nekítámadtak Pesslnek is és mire a rendőrség a tömeget szétoszlatta, Pessl súlyos szurkos sebbel hevert a földön. Életveszélyes állapotban vitték kórházba.

Kifosztotta az autófuvarozót és becsapta a szállodást egy szélhámos házaspár

Kenderes Ferenc balatonlellei autófuvarozót néhány nappal ezelőtt felkereste egy férfi és egy nő. A férfi Bajor Gyulának nevezte magát és megkérte az autófuvarozót, szállítsa őt feleségével együtt Budapestre. Kenderes előleget kért, mire az állítólagos Bajor elmondta, hogy most még nincs pénze, de éppen azért megy Budapestre, hogy Sárosi

és Bánki ügyvédek közös irodájában felvegye az örökségét és ha ez megtörtént, majd bőkezűen fogja díjazni a fuvarozót. Kenderes felhozta a házaspárt Budapestre. Itt Bajorék az egyik Rákóczi uti szállodában szálltak meg és ugyanott nyitattak szobát Kenderesnek is. Multak a napok, de Bajor nem fizette ki az autózás költségeit, és még kisebb-nagyobb

kölcsönöket vett fel a fuvarozótól.

Tegnap a szálloda benyújtotta a számláját. Bajor előbb ezt az összeget is kölcsönöskérte Kenderestől, de amikor az autófuvarozó kijelentette, hogy több pénze nincsen, Bajor feleségével együtt megszökött a szállodából.

A szálloda igazgatósága jelentette a szélhámosokat.

Halálba motorozott a vőlegényével egy fiatal leány

Tegnap délelőtt Füle Károly pestszenterzsébeti tisztviselő menyasszonya, Handel Ella társaságában motorkerékpár kirándulásra indult. Örkeny határában egy kis malac szaladt keresztbe az uton. Füle az állatot ki akarta kerülni, azonban a malac mégis a kerék alá került. A gázolást követő pillanatban a motorkerékpár felborult, mert a hajtólánc közé

keveredett a malac teste.

A motorbicikli két utasa az országutmenti árokba zuhant. Fülének kisebb zúzódásokon kívül nem történt komolyabb baja, menyasszonya azonban olyan szerencsétlenül esett, hogy

koponyaalapú törést szenvedett.

A szerencsétlenség után néhány pillanattal teherautójukor német orvosok haladtak arra az országuton. Észrevették a szerencsétlenséget, megálltak, elsősegélyben részesítették Füle Károlyt, menyasszonyát pedig autójukba emelték és behozták a fővárosba. Mire azonban kórházhoz érkeztek volna, a szerencsétlen leány meghalt.

hány pillanattal teherautójukor német orvosok haladtak arra az országuton. Észrevették a szerencsétlenséget, megálltak, elsősegélyben részesítették Füle Károlyt, menyasszonyát pedig autójukba emelték és behozták a fővárosba. Mire azonban kórházhoz érkeztek volna, a szerencsétlen leány meghalt.

Bukarest után Konstancát látogatták meg az erdélyi munkások

Jelentették, hogy a „Murka és jókedv” akció keretében vasárnap az ország különböző részeiből, főleg Erdélyből ezer munkás és bányász érkezett a

munkaügyi minisztérium költségén a fővárosba. A vasárnapi program után hétfőn a munkásokat külön vonattal Konstancába vitték. Itt a tanítóképző

épületében közebéd volt majd a munkások hajókirándulást tettek a tengeren. Kedd reggel a munkások haza utaztak.

Halálos benzinrobbanás egy budapesti hentesárugyárban

Budapest, aug. 17. Különös baleset történt néhány nappal ezelőtt a Lengyel hentesárugyár Páva-utcai telepén. A tisztviselők és munkások közös étkezőjének csempézett falát benzinnel mosták le. A benzin a nagy melegben párologni kezdett s az étkezőhelyiség rövidesen telítődött a benzingázokkal.

Juhász Margit, a hentesárugyár 17 éves alkalmazottja, aki ételt akart melegíteni a gáztűzhelyen, gyufát gyújtott. A következő pillanatban robbanás hangja reszkettette meg a levegőt.

gyár 17 éves alkalmazottja, aki ételt akart melegíteni a gáztűzhelyen, gyufát gyújtott. A következő pillanatban robbanás hangja reszkettette meg a levegőt.

A benzingázok meggyulladtak, tüzet fogott az étkezőhelyiség berendezése és Juhász Margit ruhája.

Segélykiállításaira s a robbanás

hangjára a gyár alkalmazottai siettek oda, eloltották a leány ruháját és az égő berendezést. A mentők Juhász Margitot súlyos égési sebekkel a Szent István kórházba szállították. A szerencsétlen leány égési sebei rendkívül súlyosak voltak és vasárnap délelőtt, a gondos orvosi ápolás ellenére, meghalt.

Az ügyben a rendőrség nyomozást indított.

A LEGKEDVEZŐBB IDŐBEN INDUL a Sportvonat szeptember 7-én Nagyváradról Budapestre

Utlevél nélkül tekinthetik meg a résztvevők 11-én a Ferencváros-Slavia döntő mérkőzést a K.K. keretében

A lehető legideálisabb időben: a bucsuzó nyár szeptember eleji rapsütésében indul Oradeáról szeptember hó 7-én délelőtt a nagy érdeklődéssel kísért sportvonat, hogy Oradea és Bihormegye sportszerető közönségét Budapestre szállítsa a Ferencváros-Slavia KK nagy érdeklődéssel várt döntő mérkőzésére. A sportvonat körültekintő rendezőse a lehető legalkalmasabb időpontot kapta így arra, hogy utlevél nélkül, rendkívül kedvezményes áru csoportos utazását megrendezze, mert hiszen maga az utazás is ilyenkor a legkellemebb és viszont a szórakozási alkalmak még a szokottnál is számosabbak és változatosabbak. Az érdeklődő nagyközönség fokozott mértékű jelentkezése, akár az elmúlt évben, az idén is gyakorlatilag igazolja a rendezőség elgondolásának si-

kerét és nincs kizárva, hogy ismét számosan maradnak le az utlevél nélküli sportvonatról csak azért, mert a legutolsó napokra halasztották jelentkezésüket.

Egyébként a sportvonat szeptember 7-én, szerdán délbe 12.30-kor pontosan indul és Budapest nyugati pályaudvarra este 7 órakor érkezik meg. Budapestről vissza szeptember 13-án, kedden reggel 8 órakor indul és este 6 órakor már Oradeán lesz. Ez alkalommal tehát hat teljes napot fognak a sportvonat utasai Pesten eltölteni.

A beiratkozáshoz csak egy fényképes igazolvány szükséges, minden más irat nélkül. Igazolványként megfelel egy fényképes személyazonossági igazolvány, C.F.R. carnet, vagy régi utlevél, stb. Akiknek semmilyen fényképes igazolványa

sincs, annak a Buletin de inscriere-jára a Chestura Politiei népesedési hivatala ragaszt fényképet.

Az utazás ára 1340 lei, gyermekeknek 10 évig 840 lei.

A különvonat kényelmes III. osztályú Pullman-vagonokból fog állni és mindenkinek a helye számozva lesz.

A sportvonat rendezőse megszerezte a Banca Națională engedélyét, hogy minden utas 2000 ezer lei értékű pengőt vihessen ki, azonkívül, hogy aki akarja, a budapesti tartózkodás költségeit, kitűnő hotelekben és pensiókban már itt-hor leiben és hivatalos kurzuson fizetheti ki. A rendezőség még külön kirándulásokat is szervez Budapesten, mint pl. a város megtekintése nappal és éjjel, autocar-okon, valamint egy autocar-os kirándulást a Balatonra, amelyeknek a költségei leiben fizethetők.

A sportvonatra jelentkezni szeptember 1-én, csütörtökön estig lehet a Wagons-Lits Cook és az Európa menetjegyirodában Oradeán és az egész országban. E dátumon túl jelentkezőket már nem tudnak felvenni.

SZÍNHÁZ

1938 aug. 18-án csütörtökön este 9 órakor és aug. 21-én vasárnap d. u. 6 és este 9 órakor

Gyertyafény

Francia operett 3 felv.

Főbb szerepeket játsszák:

Kőszegi Margit, Kőszegi Dusu, Kőszegi Manyi, Borovszky Oszkár, Bereng Béla, Hegyesy Ferenc, Somogyi B.

Jegyek elővételben Fekete Mária virágüzletében, Telefon 22 86.

Halálos szerencsétlenség érte Franciaországban az ejtőernyőugrás világrekorderét

Párisból jelentik: James William, az ejtőernyőugrás világrekordere halálos szerencsétlenség áldozata lett. Besanconban egy repülőinrepélyen leugrásánál az ejtőernyő nem nyílt ki és William halálrauzta magát.

Rend

a tantestületben

Az ujságok nemrégiben közölték a tantestületben bekövetkezett változtatásokat. Calirescu Armand nemzetnevelésiügyi miniszter rendet teremtett ebből a szempontból is a tanügy terén. Az áthelyezések csakis a törvényes előírások szerint történnek. S hogy a visszaélés lehetőségének elejét vegyék, a kinevezések és áthelyezések terén a miniszter új rendelkezést iktatott a törvénybe. Eszerint a tanügyi igazgatóságok minden rangú tisztviselőjét, akinek a törvény szerint joga van kinevezésre, áthelyezésre és előléptetésre előterjesztést tenni, azonnali hatállyal elmozdítsák állásától, ha akár jogerős, akár bírói határozat, akár a minisztérium ügyvédi tanácsa megállapítja, hogy az ő javaslatuk alapján történt kinevezések és előléptetések nélkülözök a törvényes alapot.

Egyidejűleg Calirescu Armand miniszter megállapította, a pontos kritériumokat a kinevezések és áthelyezések tekintetében, az erre vonatkozó törvényt szigorúan végrehajtják.

Egyes tisztviselők tévedéseket vagy visszaéléseket követtek el a múltban ezen a téren, de büntetlenek maradtak. A jövőben minden hibát szigorúan megtorolnak.

Ilyen módon sikerült a rendet helyreállítani a tantestület kebelében és az áthelyezések, kinevezések terén és a tanügyi apparátust láthatólag tökéletesítették ez üdvös intézkedések által.

Kétmillió lejre helyezett el hamis váltót a nagyszebeni banknál egy szélhámos

Nagyszeben, augusztus 17. A nagyszebeni német bankoknál két millió lej értékű hamis váltót fedeztek fel. A hamis váltókat egy Vas nevű férfi számította le a bankoknál, aki a Németországi gummigyárak képviselőjének adta ki magát és néhány héttel ezelőtt telepedett le Nagyszebenben. A hamisító, mikor neszét vette, hogy rájöttek üzelmére, Kolozsvárra utazott, ahonnan repülőgépen ismeretlen helyre szökött.

HULL FELTUNÉSTKELTŐ BESZÉDE

Newyorkból jelentik: Hull külügyminiszter tegnap este nagy beszédet mondott, amit az összes rádióállomások közvetítettek.

— A közeljövőben — mondotta többek között Hull — nem marda többé választás a nemzetek számára, az erőszak vagy az észszerűség utja között. Az amerikai közvé-

mény jól látja azokat a veszelmeket, amelyek a mai helyzetből erednek és nyilvánvaló, hogy ha a mai tendenciák a világkász felé erősödni fognak, a veszély még nagyobb lesz és az egész világ gazdasági, politikai és katonai konfliktusba kerül. Hull beszédét a totális államok felé szóló figyelmeztetéssel fejezte be.

— Még azok az államok is,

— mondotta — amelyek a fegyveres erőre alapított politika kíséretében reménykednek, meg kell hogy értsék végül, hogy az emberiség tulnyomó része el van főkélve arra, hogy olyan világban éljen, ahol az anarkiát többé nem fogják túrni és amelyben a gazdasági, kulturális és béke szellem nem lesz megzavarható.

Alkalmi vétel Oradean:

Cogalniceanu uccában levő különösen megépített masszív kétemeletes, nagy jövedelmű bérház, fele része 325.000 leiért eladó. Vételár fele készpénzben fizetendő, másik fele 50 havi kamatmentes részletben fizethető.

Bővebbet: „Asconia” ruhaüzlethez Oradea, Saspassage. — Telefon 23-09.

„Menyasszonyi ruhába temes el és aztán légy boldog a másikkal

— írta bucsulevelében az öngyilkos asszony

Bucuresti, aug. 17. Tragikus öngyilkosság történt tegnap délután a fővárosban. Az Ursu lui ucca harminckilences számú házban Nicolina Stefanescu tizenhét éves fiatal asszony kétszer mellbe lőtte magát.

A fiatal nő néhány hónappal ezelőtt ment férjhez egy nyomdászhoz, eleinte boldogan éltek, legutóbb azonban a férfi megismerkedett egy másik nővel és elhídigült feleségétől.

Az öngyilkos fiatal asszony néhány soros bucsulevelet hagyott hátra, amelyben arra kéri férjét, hogy menyasszonyi ruhájában temesse el, azután pedig legyen boldog a másik nővel, akit szeret.

Megerősítették állásaikat a köztársaságiak a keleti hadszíntéren

Madrid, aug. 17. A Reuter-ügynökség jelentése szerint a spanyol köztársaságiak Madridban az egyetemi negyed egyik épülete alá aknát helyeztek el és a robbanás az épületet összerombolta. Az épületben lévő nemzeti katorák elpusztultak.

A Havas ügynökség jelenti, hogy a keleti harcvezetés a köztársaságiak felhasználták a pillanatnyi alkalmat és megerősítették állásaikat, sőt azokat több helyen meg is javították.

Pénteken iktatják be a kolozsvári királyi helytartót

Kolozsvár, aug. 16. Hanzu I. Alexandru nyug. hadtestparancsnok a Someş kerület királyi helytartója, Papp Danila nyug. hadtestparancsnok, a gyulafehérvári kerület királyi helytartójának, valamint Hodor Victor közigazgatási vezérfelügyelő, kerületi főtitkár társaságában vasárnap este a Rapiddal érkezett Kolozsvárra. Fogadásukra a pályaudvaron megjelentek a helyi hatóságok képviselői. Hivatalos fogadtatás

nem volt, mert a pályaudvarról lakásukra hajtottak.

Hétfőn reggel a királyi helytartóság már megkezdte működését. A helytartóság, mint már jeleztük, a vármegyeház épületének első emeletén van elhelyezve. A hétfői nap folyamán Hanzu királyi helytartó előtt megjelentek a helytartóság hatásköre alá tartozó vármegyék prefektusai és a városok delegált polgármesterei. Ezzel az aktussal a királyi helytartóság megkezdte nagy-

fontossága működését, amely napról-napra jobban fog kiterjedni.

Az ünnepélyes beiktatás

Hanzu királyi helytartó beiktatása nagy ünnepség keretében pénteken délelőtt fog megtörténni. Erre az alkalomra a kormány képviselőjében Kolozsváron megjelenik a kormány több tagja is élükön Miron Cristea miniszterelnökkel.

Cukrászok küldöttsége a munkaügyi miniszternél

Egységes szakmába tömörítik a kisiparosokat

A cukrásziparosok küldöttsége felkereste Ralea Mihály munkaügyi minisztert és átadta a cukrászipar kívánságait tartalmazó memorandumot. A cukrásziparosok a következőket kérik: 1. Kötelezzék a csokoládé gyárosokat, hogy termékeiket csak a kis cukrász iparosok után értékesíthessék. A cukorkaüzletek a többi üzlethez hasonló zárórát tartsanak. 2. A munkaügyi inspektorok erélyes razzái útján irtsák ki a kontárokát. Általános iparos kívánságok. 1. Az iparosokat kötelező módon egységes szakmai szervezetekbe tömörítsék. 2. Kézműves kamarák felállítása. 3. A kisiparban ne legyen üzemi vezető mester. 4. Szabályozzák, hogy egy-egy iparosnak hány műhelye lehet. 5. A nagyiparosok nyersanyagokat termelhesse. 6. Ne csak földműveseket, hanem iparosokat is kolonizáljanak. 7. Az adókat szabják az iparosok teherbíró képességéhez.

Ralea miniszter a memorandum átolvasása után kijelentette, hogy az egységes szakmai szervezetekre és a kisipari művezető rendszerének megszűntetésére irányuló kívánságokkal egyetért. A memorandum többi pontjaira vonatkozólag 15 nap múlva ad választ.

Vonat elé vetette magát egy marosvásárhelyi cementgyáros

Marosvásárhely, aug. 17. Megdöbbentő öngyilkossági kísérlet történt Marosvásárhelyen. Enszki Mihály 67 éves cementáru gyártulajdonos a Szövetség utcai vasuti átjárónál, a reghini tehervonat elé vetette magát és a vonat kerekai mindkét lábát levágták.

A szerencsétlen embert, aki karján és fején is súlyos sérüléseket szenvedett, reménytelen állapotban szállították kórházba.

Súlyos bányaszerencsétlenség történt Németországban

Chemnitz, augusztus 17. Súlyos bányaszerencsétlenség történt Ehrenfriedendorfbán. Egy mély aknába robbanás következtében bányavíz hatolt és huszonöt bányászt elzárta a külvilágtól. Tíznek sikerült kimenekülnie, négyet a mentőcsapatok hoztak felszínre, a többiek kalapácsütésekkel jelzik, hogy még életben vannak. A mentőcsapatok mindent elkövetnek, hogy az aknába rekedt munkásokat kimentsék.

Egymásnak szaladt két villamos a iasii uccán

Iasi, aug. 17. Súlyos karambol történt tegnap a Pacurariu uccán a diákotthon előtt. Két szembejövő villamos teljes sebességgel egymásba rohant és az utasok közül többen megsebesültek. A sebesültek között van C. Toma ügyvéd, Jasi vá-

ros volt polgármestere is. Az összeütközés okainak kiderítése a rendőrség mindkét villamos vezetőjét őrizetbe vette.

Hamis nyomon

— Regény — 27

A lakásáról beszél? ... Badarság! Jövök. Képzelem, hogy föl van indulva.

Joan visszatette a kagylót.
— Mi baj, édesem? — kérdezte Mrs. Hallett. Irónikusan gondolt Joan előbbi szavaira: „Nem törődöm az ő bajaival!” ... Milyen gyerek ez a Joan!

— Nagyon rémes dolog, anyus. Mr. Marchot meggyilkolták. A folyóban találták meg a holttestét borzasztóan összeroncsolva, a torkát keresztül szúrták és Ray csak egy levél alapján imert rá. A hulla maga felismerhetetlen. Raynek biztosan szüksége lesz rám, hogy elintézzek neki egyet-mást.

VIII. FEJEZET.

Mrs. Hallett még mindig az érintetlen teára meredt, amikor az ura belépett. Hallett élénken jött és Margaret még mély elmerültségében is észrevette, hogy az élénksége erőltetett. Ismerte ezt régtől fogva.

— Sikertől kissé korábban szabadulnom az irodából. Hogy vagy, drágám?

(Ha az a halott, akit megtaláltak, Mr. March holtteste, — töprengött Margaret — hogyan került hozzá a gyöngytű?)

— Köszönöm, egészen jól vagyok. Csak azért maradtam délig az ágyban, mert megígértem neked. Iszol teát, ugye?

(Lehetséges-e, hogy March elvette volna a tüt Ledwaytól, mielőtt őt magát megölték? De akkor hol van Ledway holtteste?)

— Igen ... izé, hogyne, hogy me ... jó gondolat. De cukrot tettél a teámba, pedig tudod, hogy keserűen iszom.

(Margaret arra gondolt, hogy ha Ledway holttestét találták volna meg, ismét elmondta volna George-érte, mi történt a Cordways-kastélyban és egyszer és mindenkorra kiűzte volna George fejéből a gondolatot, hogy hallucinációról van szó. De azt nem is álmodta, hogy Ledway holttestéről azt fogják megállapítani, hogy az más emberé ... És tulajdonképpen semmi sem igazolja — azon a nyomorult tünkívül — hogy nem Mr. March holtteste. Jó lesz vigyázatosnak Henri.)

— Hallottam Mr. March eséről — bukta ki Margaret. — Ray telefonált Joannak. Joan fölment Rayhez, hogy lássa, nincs-e Raynek szüksége valamire.

— Ó, hát hallottad ... tudod! — dűnyögte Hallett és látszott, hogy megkönnyebbült.

— Nos, hát ... borzalmas dolog. És éppen most történik, amikor igazán nincs szükséged újabb izgalomra.

— Édes George, hagyd már el azt a gondolatot, hogy beteg vagyok. — Margaret iparkodott, hogy ne legyen ingerült. (Folytatjuk)

Felesége utáni bánatában levelette magát a toronyból

a nyirbogdányi református templom 73 éves harangozója

Nyiregyháza, aug. 17.
Tegnap délben, amikor a nyirbogdányi református templomból istentisztelet után hazafelé indultak a hivek, hirtelen elhallgatott a toronyban az ünnepi harangszó. A következő másodpercben ismét megkondult a harang, de hangja ijesztő, vészese volt: tűzvész idején szoktak így zugni a félrevert harangok. Az emberek meglepetten, rémülten tekintettek a torony felé s ijedtségük nyomban rémületté fokozódott.

A 36 méter magas torony ablakából emberi test hajlott ki és egy másodperccel később már zuhant is lefelé.

Véresen, összetört tagokkal terült el a földön Tolnay János, a templom 73 esztendő harangozója. Nyirbogdány kedvelt „Tolnay bácsi”-ja. A járőkelők nyomban odarohantak, hogy segítsenek. Az aggastyánban még volt arnyi élet, hogy pár szót suttogjon a föléje hajlók-nak:

— Véletlenül történt ... Te-

messetek a feleségem mellé ...

Néhány perccel később meghalt. Az öreg harangozó nyilván szégyelte öngyilkosságát, azért mondta, hogy szerencsét lenség történt. Pár héttel ezelőtt elvesztette feleségét, akivel hosszú évtizedeken keresztül élt együtt. A haláleset óta buskomorságba esett és jóismérei előtt többször hangoztatta, hogy nem tudja túlélni a csapást. Tegnap az istentisztelet végén még utoljára meghuzta a harangot, aztán levelette magát a toronyablakból.

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Meguntam a magányt, jeligére levél van a kiadóban.

ÁLLÁS

Lapárosokat Oradea környékére jó jövedelemmel felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Ügyes kifutó fiú felvétetik, Roxin vendéglő Bul. Reg. Ferdinand. 3399.

Gyakorlott lapkihordót bevezetett helyre az esti órákban, felvesz a Friss Ujság. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Görögdiányi leledéséhez értőt keres Hornyánszky, Hegy közpályi. Jelentkezés Rimnőczy ucca 7. ház mesternél. 3423

Mindenes főzőrő és egy gyermekszerető bejárónő jó bizonyítványokkal állást kaphat Str. Barthou 14. földszint. 3420.

VÉTEL-ELADÁS

Egy kézi hajtású tengeridaráló „Kühne” gyártmány, eladó Str. Franceza 12. 2419

A nagyállomástól alig öt percnyire, a volt városi szőlőtelep mellett, házépítésre alkalmas parcellák, köztük több sarokhely is eladó. Értekezni a tulajdonosnál délelőtt 9-ig, délután 2—4 óra között Str. Franceza 12. 2420

Befőzéshez hólyagpapír és celophan papír kapható a Pásztor Ede cégnél, Piata Mihai Viteazul 4.

Egy három lámpás rádió eladó Str. Milerand 1. 3424.

Százezer pengős valutasió-láson tettenértek Budapesten egy elegáns fiatal hölgyet

Néhány nappal ezelőtt a budapesti valutarendőrség bizalmas értesítést kapott arról, hogy egy elegáns fiatal nő érkezik Budapestre és nagymennyiségű valuta és pengő van nála

A Keleti pályaudvarról elő is állítottak a valutarendőrségre egy fiatal elegáns nőt, akinél hetvenezer pengőt, többszáz dollárt és több ezer csehekronát találtak.

Utlevélből az derült ki, hogy a valutacsempészesen tettenért nő Szmuk Mórné szatmári divatszalon-tuladónő.

Az előállított asszonyt röviden kihallgatták, aztán a bukaresti és szatmári rendőrhatalmakkal lépett érintkezésbe a valutarendőrség. Értesített a

a romániai rendőrhatalmakkal a valutacsempészségről, mire Szatmáron azonnal megindult a nyomozás és meglepő eredményt produkált.

A szatmári rendőrség megállapította, hogy Szmuk Mórné a városban tartózkodik, hónapok óta nem utazott sehová. De kiderítették azt is, hogy Szmuk Mórné nevére nemrég utlevelet váltottak.

Szmukné a szatmári rendőrségen előadta, hogy valóban váltott utlevelet, hogy magyarországi rokonainak meglátogatására utazzék Budapestre. Mielőtt azonban elutazott volna, utlevelét elvesztette és az máig sem került elő.

A szatmári rendőrség ma

értesítette a budapesti hatóságokat a meglopó fordulatról és most tovább folyik a nyomozás annak megállapítására, hogy voltaképpen kicsoda a rejtélyes fiatal hölgy,

akinél mintegy százezer pengő értékű valutát és pengőösszeget találtak.

Vasutassztráik Amerikában

Newyork, aug. 17. Az amerikai vasutársaságok egy része személyzetének fizetését tizenöt százalékkal leszállította. Az érdekelt tisztviselők az Illinois államban levő Waukeganban ülést tartottak és elhatározták a munkabeszüntetést.

Rádió műsor

PÉNTEK

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási orvosi tanácsok, 13 Időjelzés, időjárás kulturális hírek, sport, vízállás-jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben Sport híreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 15.20 Időszéri anyag. 19 Időszéri anyag 18.15 Stefanescu zenekar. 20 Felolvasás. 20.15 A Rigoletto opera lemezek, a szünetben hírek. 22 Opera lemezek folytatása. 23 Opera lemezek. Majd hírek.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11.20 Felolvasás. 11.45 Felolvasás 13 Déli harangszó. 13.05 Hegedű és ének. Közben hírek. 14.30 Rendőrszenekar. 15.35 Hírek. 17.15 Diákféltő. 17.45 Időjelzés. 18 Szalonzenekar. Közben: Sportközlemények. 19.30 „II. Szilveszter pápa”. Előadás. 20 Magyar művészek hanglemezei. 20.30 A Himnusz ünnepe. 21.30 Zongora. 22.10 Cigányzene. 22.45 Időjelzés. 22.50 A Magyarok Világkongresszusa záróülés. 23.45 Angol nyelvű előadás. 24 Hírek. 0.16 Szalonötös.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNEL ORADEA